

Srednja škola Ivanec
Povijest

Vlatka Šprem

DRUŠTVO – BRAK I OBITELJ

SEMINARSKI RAD

Mentorica: Petra Svetec

Ivanec, svibanj 2020.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. SREDNJI VIJEK	2
2.1. Društvo i način života	3
2.1.1. Položaj žena i djece.....	5
2.2. Brak i obitelj	7
2.2.1. Kršćanska obitelj.....	8
2.3. Usporedba s društvom danas	8
3. ZAKLJUČAK.....	11
4. SAMOVREDNOVANJE.....	12
5. POPIS IZVORA.....	13
6. PRILOZI	14
6.1. Popis slika	14

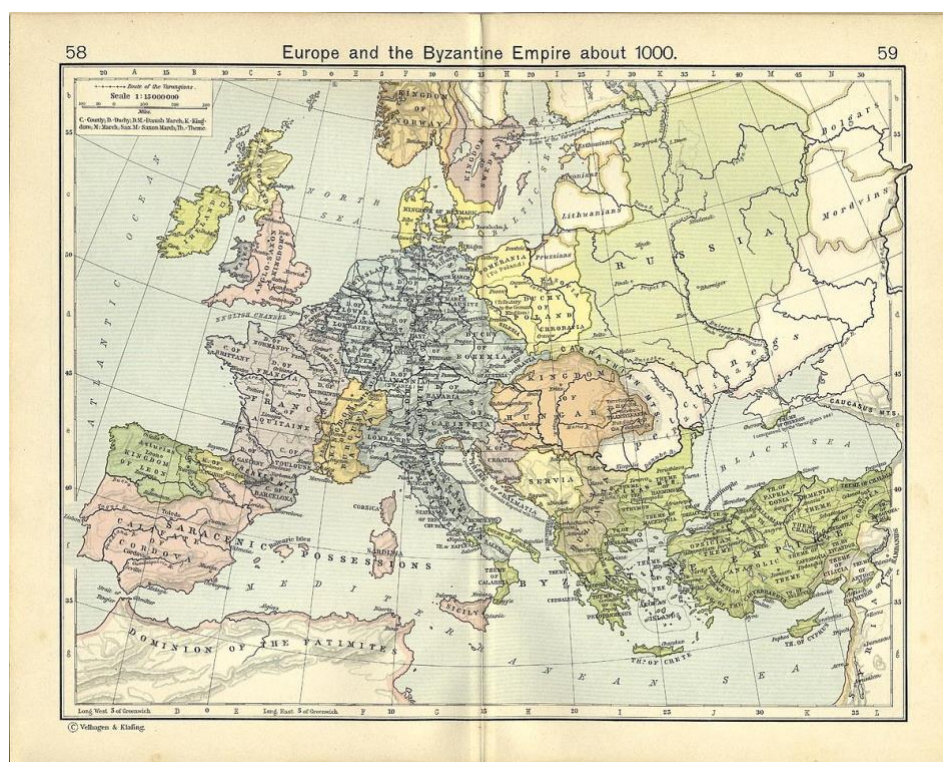
1. UVOD

Rad je rezultat višetjednog istraživačkog projekta iz predmeta Povijesti provedenog u etapama tijekom mjeseca travnja i svibnja. Naglasak u radu stavljen je na usporedbu društvenoga, ponajprije obiteljskoga, srednjovjekovnoga i suvremenoga života. Istraživanje je u potpunosti utemeljeno na proučavanju pouzdanih internetskih stranica o srednjovjekovnom načinu života zbog nedostupnosti literature u tiskanom obliku. Cilj rada bio je prikazati način života u srednjem vijeku te ukazati na kontinuitet i promjene do danas.

Rad je podijeljen na tri poglavlja (*Uvod*, *Srednji vijek* i *Zaključak*), a drugo je poglavlje podijeljeno na pet manjih (*Društvo i način života*, *Položaj žena i djece*, *Brak i obitelj*, *Kršćanska obitelj* i *Usporedba s društvom danas*). U *Uvodu* sam opisala cilj i svrhu nastanka rada te uvjete pod kojima je rad nastao i opisala korištene metode istraživanja. U poglavlju *Srednji vijek* stječe se uvid u obilježja istog. To je poglavlje podijeljeno na tri manje jedinice od kojih dvije sadrže još jednu manju, a u njima su opisani društveni slojevi i građanski poslovi (*Društvo i način života*), prava i odnos prema ženama i djeci (*Položaj žena i djece*), položaj pojedinaca u braku i obitelji (*Brak i obitelj*), a iste sam prikazala na primjeru kršćanske obitelji (*Kršćanska obitelj*), i na kraju sve navedeno usporedila sa situacijom danas (*Usporedba s društvom danas*). Rad je podijeljen na taj način zbog različitosti sadržaja i lakšeg snalaženja. U *Zaključku* su sažete i navedene najvažnije činjenice iz rada.

2. SREDNJI VIJEK

Srednji vijek je povijesno razdoblje koje je započelo padom Zapadnog Rimskog Carstva 476. godine i završilo Kolumbovim otkrićem Amerike 1492. godine. Obično se dijeli na rani, razvijeni i kasni srednji vijek. Rani srednji vijek, često zvan i „mračno doba“, obilježava propast Zapadnog Rimskog Carstva, jačanje Crkve, ruralizacija i germanizacija društva. U razvijenom srednjem vijeku dolazi do naglog rasta populacije čime se razvijaju znanost i kultura. Karakterizira ga crkveni raskol (1054. g.), nastanak viteštva, križarski ratovi, razvoj gradova i trgovine, razvoj dvoraca i sveučilišta. Kasni srednji vijek započeo je Velikom glađu (1315. – 1317. g.), a kasnije i kugom (1347. g.); te su pošasti odnijele velike žrtve što je označilo pad broja stanovnika. U to se vrijeme počelo razvijati kulturnopovijesno razdoblje i intelektualno-umjetnički procvat zvan *renesansa*. Uz navedeno ga karakteriziraju i velika geografska otkrića, pad Carigrada te pojava tiska i protestantizma.¹

Slika 1. Karta Europe oko 1000. godine

(*Srednji vijek*. Wikipedija. https://hr.wikipedia.org/wiki/Srednji_vijek. Učitano 6. 5. 2020.)

¹ Blažina, Boris. „Kako dijelimo srednji vijek?“ *Povijest.hr*. <https://povijest.hr/znanostitehnologija/kako-dijelimo-srednji-vijek/>. Učitano 6. 5. 2020.

2.1. Društvo i način života

Feudalno je društvo obilježilo srednji vijek te se kao društveno uređenje nastavilo razvijati i u novom vijeku. Temelj ovog društva bio je zemljišni posjed zvan *feud* prema kojem je i ovo društveno uređenje dobilo naziv feudalno društvo ili feudalizam (lat. *feudum* – uređeni zemljišni posjed, leno). Tada se javljaju novi društveni odnosi poput feudalac – kmet i međusobne veze kao što je senior – vazal.² Feudalci su bili vlasnici zemljišta, a kmetovi su im obrađivali zemlju i davali dio uroda tzv. feudalnu rentu kako je bilo dogovoreno; uglavnom je to bila devetina ukupnog uroda. Renta je mogla biti radna, naturalna i novčana. Radnom se rentom kmet obvezao da određen broj dana u godini radi na alodiju. Naturalnom rentom je kmet bio dužan feudalcu davati dio proizvoda s posjeda. Razvojem trgovine, kmet je umjesto proizvoda feudalcu davao novac što se zvalo novčanom rentom. Senior – vazal je bila doživotna veza između moćnije osobe (senior) i slabije (vazal). Senior bi vazalu pružao zaštitu te mu osiguravao osnovne životne potrebe (hranu, odjeću, kuću, zemljišni posjed...), a vazal bi mu zauzvrat izvršavao brojne usluge koje bi senior od njega zatražio; ponekad je u to bila uključena i vojna služba.

Slika 2. Podjela vlasti u srednjem vijeku

(*Srednjovjekovno društvo – seljak, plemić i građanin.* E-sfera <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/>. Učitano 6. 5. 2020.

² „Srednjovjekovno društvo – seljak, plemić i građanin.“ E-sfera. <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/>. Učitano 6. 5. 2020.

Većinskim je dijelom stanovništvo srednjega vijeka živjelo na selima gdje su se ljudi bavili poljoprivredom i stočarstvom, a manje obrtom. Zbog napretka poljoprivrede povećala se proizvodnja hrane, što je dovelo do porasta broja stanovnika. Velik broj stanovnika sela bili su kmetovi, dok je slobodnih seljaka bilo vrlo malo. Sela nisu imala bedeme zbog čega su stalno strahovali od ratnih pohoda, pljački i plemićkih naleta, a bilo ih je i teško braniti. Česte su bile epidemije raznih bolesti te prirodne nepogode kao što su suša ili glad od kojih je stradavalo njihovo stanovništvo. Sela su pripadala vlastelinima, a oni su mogli posjedovati i do nekoliko sela. U selu je obično bila vlastelinska kuća, crkva i seoski mlin. Bila su okružena poljima, a katkad su se gradila u blizini sjecišta prometnih putova ili mostova zbog trgovine.

Crkva je, uz vlastelinovo zdanje, bila druga najveća građevina u selu. Najprije je bila građena od drva, a kasnije od kamena. Često je bila ograđena malim zidom da bi se spriječio ulazak seoskih životinja koje su slobodno lutale selom. U srednjem je vijeku vjera imala važno mjesto u svakidašnjem životu ljudi; imala je vodstvo u duhovnom i političkom životu. Svako je selo imalo svećenika, a njegova je dužnost bila držanje crkvene službe, molitva za bolesne te pogrebi, vjenčanja i krštenja. Crkva je od kmetova dobivala crkveni porez tzv. crkvenu desetinu. Svećenik je obično bio jedina pismena osoba u selu.

Plemstvo je bio status koji se nasljeđivao rođenjem ili bio dodijeljen zbog veće sposobnosti u službi. U plemstvo su obavezno ulazili samo muškarci. Srednjovjekovno je plemstvo živjelo od prihoda s imanja koja su im obrađivali kmetovi, a bili su oslobođeni plaćanja poreza i ostalih davanja. Plemić je morao biti uvijek spreman da se odazove kad bi ga gospodar pozvao u rat, a u vrijeme mira je obilazio posjede i nadzirao radove. Ukoliko je bio pismen, pregledavao je dokumente i račune. Svakog je jutra održavao saslušanja stanovnika svoga posjeda kako bi razriješio razmirice. Imao je pravo prikupljanja poreza od podanika i nadzirao je obuku vitezova na svom imanju. Zajedno sa suprugom dijelio je milostinju sirotinji, u novcu, hrani ili odjeći.³

U srednjem se vijeku, osim svećenstva, plemstva, kmetova i seljaka, pojavljuje novi društveni sloj – građani. Građani su se uglavnom bavili obrtom i trgovinom čime su povezani razvoj i pojava gradova. Trgovci su od seljaka kupovali proizvode poput žita, vune, mliječne proizvode, obrtničke i trgovačke proizvode po niskim cijenama, a zatim su te iste proizvode prodavali po svojim višim cijenama. Unutar gradskih zidina sadila se vinova loza, podizali se vrtovi, a uzgajala se i stoka. Gradu su pripadale oranice i pašnjaci izvan gradskih zidina.

³ „Srednjovjekovno društvo – seljak, plemić i građanin.“ *E-sfera*. <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/>. Učitano 7. 5. 2020.

Stanovnici grada bili su slobodni, a grad je imao vlastito pravo i sudstvo. Početkom XIII. stoljeća plemstvo je nastojalo privući trgovce k sebi nudeći im slobodu i različite povlastice zbog novčane koristi. U početku su trgovci osobno pratili svoju robu, a u kasnome srednjem vijeku stvaraju se trgovačke tvrtke koje su imale svoje povjerenike u različitim gradovima pa trgovci nisu više morali pratiti robu do odredišta. Patriciji su bili građani koji su se obogatili trgovinom i činili su viši sloj građanstva. Najčešće su bili plemićkog podrijetla i upravljali su gradovima.⁴

2.1.1. Položaj žena i djece

Žene su u srednjem vijeku bile zakidane u različitim područjima privatnog i javnog života. Bile su isključene iz javnih djelatnosti i smatrale su se manje vrijednima. One su bile čuvane pa su zbog toga bile vezane uz dom i kuću gdje su stvarale svoj svijet. Njihova zadaća bila je rađati djecu i brinuti se o njima, kao i o kućanstvu. Zbog čestih smrti pri porođajima stopa mortaliteta žena bila je viša nego kod muškaraca. U slučaju komplikacija radije se spašavalo dijete nego majka. Žene koje nisu poštivale zakon šutnje bile su kažnjavane: u Engleskoj se koristila naprava zvana „brnjica za jezičavke“ – željezna naprava učvršćena preko glave i lica, s velikim željeznim čepom i jezičcem uguranim u usta tako da ih ranjava do krvi. S brnjicom na glavi žene bi vodili ulicom na uzici. Za neposlušne su žene bile namijenjene razne naprave poput stolice za potapanje – drvena stolica učvršćena na vrh duge motke na obali vode, kojom su žene potapane u vodu ili mulj, pri čemu su se nerijetko utapale. Nisu imale nikakvo pravo na obrazovanje, a njihova je neupućenost služila kao potvrda manje vrijednosti i izlagala ih je zlostavljanju, mučenju i čak ubojstvima. Žene se moglo proglasiti vješticama i time bi one bile spaljene na lomači, makar toj tvrdnji nije bilo nikakvih dokaza.⁵

⁴ Srednjovjekovno društvo – seljak, plemić i građanin. E-sfera. <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/>. Učitano 7. 5. 2020.

⁵ Matotek, Višnja. 2010. „Prava žena kroz povijest.“ *Hrvatski povijesni portal*. <http://povijest.net/2018/?p=1456>. Učitano 7. 5. 2020.

Slika 3. Paljenje žene na lomači

(„Inkvizicija (prvi dio).“ *Portal za škole*. http://www.skole.hr/dobro-je-znati/osnovnoskolci?news_id=18778. Učitano 15. 5. 2020.)

Mnoga su djeca u srednjem vijeku umirala pri samom rođenju ili ranoj dobi. Nisu imala pravo na igru jer je ona bila zamijenjena radovima na polju ili kućama. Djevojčice su bile manje željene prilikom rođenja. U seoskim područjima kraće je zvonilo crkveno zvono kada se krstila djevojčica, kao i kada se sahranjivala žena. Dakle, i zvučni svijet je bio spolno određen. U školi su djeca obično kretala s 8 ili 9 godina. Djeca imućnijih roditelja su išla u gradsku školu ili su imali privatnog učitelja, a onu siromašniju su poučavali sami roditelji. Dječji rad smatrao se normalnim. Djevojčice u dobi od 6 – 8 godina služile su u drugim obiteljima, najviše zbog obećanog miraza kada se budu udavale. Dječake su slali kako bi naučili zanat i smještali ih u kuće majstora obrtnika koji su bili dužni brinuti se o njima, ali i kazniti ako je bilo potrebno.⁶ Djevojčice iz plemićkih obitelji učile su prije udaje osobine lijepog ponašanja i oblačenja. Samo rijetke su učile čitati i pisati. Za razliku od njih, djevojčice na selu preuzimale su rad na poljima i kućama u vrlo ranim godinama.

⁶ Bece, Dora. 2018. *Obitelj kao odgojno-obrazovna zajednica kroz povijest*. Diplomski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek. <https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos:4221/preview>. Učitano 13. 5. 2020.

Slika 4. Prikaz kućanskim poslova

(Matotek, Višnja. 2014. „Ljubav i brak u srednjem vijeku.“ *Hrvatski povijesni portal*. <https://povijest.net/ljubav-i-brak-u-srednjem-vijeku/>. Učitano 9. 5. 2020.)

2.2. Brak i obitelj

Crkva je, kao i u svakidašnjem životu, imala veliki utjecaj u ljubavnim, više zakonskim vezama. Prema pravilima Crkve, žene su bile podložne i u vlasništvu muškarca. Bilo im je oduzeto pravo izbora muža, uskraćivana im je sigurnost unutar braka, a samo je muškarac mogao zatražiti razvod braka. „Sporazumnim razvodom“ smatralo se napuštanje muškarca odlaskom u samostan nakon podizanja obitelji. Redovnice su bile više od političarki, bile su poslovne žene, liječnice, učiteljice, feudalke na čelu neovisnih imanja i upravljale su različitim djelatnostima (proizvodnja hrane, rješavanje sporova...).⁷ Odluke o sklapanju brakova donosili su stariji članovi obitelji. Zanimljivo je to što je najniža dobna granica za sklapanje zaruka bila sedma godina života, ali sklapanje braka provodilo se u dobi 14 – 15 godina kod dječaka, a kod djevojčica u dobi 12 – 13 godina. Djevojke su u trenutku sklapanja braka imale veliku vrijednost jer je brojna rodbina, osobito ona plemićka, dobrom udajom kćeri mogla obogatiti i steći veću političku moć.⁸

⁷ Matotek, Višnja. 2010. „Prava žena kroz povijest.“ *Hrvatski povijesni portal*. <http://povijest.net/2018/?p=1456>. Učitano 7. 5. 2020.

⁸ Matotek, Višnja. 2014. „Ljubav i brak u srednjem vijeku.“ *Hrvatski povijesni portal*. <https://povijest.net/ljubav-i-brak-u-srednjem-vijeku/>. Učitano 9. 5. 2020.

2.2.1. Kršćanska obitelj

Kršćanska je obitelj bila patrijarhalna: predstavništvo i nasljedstvo išlo je po muškoj lozi, sinovi su ostajali u kući i od nje se nisu odvajali, ostajali su sa ženama, djecom, unucima i neudatim kćerima. Središnje mjesto u kući pripadalo je najstarijem muškarcu. On je raspoređivao posao, predstavljao obitelj pred drugima, održavao disciplinu i autoritet i odlučivao o ženidbi sinova i unučadi.

Brak se sklapao u Crkvi prema crkvenim propisima. Žena je bila podređena muškarcu; mogao ju je kazniti, a njezin miraz pripadao je njemu. Imovina je bila zajednička i nije se dijelila zbog nepraktičnosti, ali i zato što se odvajanje od obitelji smatralo sramotom i grijehom. Vrlo rano su djevojke napuštale dom, a postoje i brojni dokazi o poniznosti žena prema muškarcima, osobito prema svekru. Snahe su mu ljubile ruke, skidale opanke i prale noge. I kod bratskog odnosa bio je vidljiv veći ugled muškarca jer je mlađi brat imao pravo zapovijedati starijoj sestri.⁹

2.3. Usporedba s društvom danas

Moderno društvo konstantno se mijenja. To se društvo još naziva i postindustrijsko, postmoderno, informatičko itd., a nastaje kao posljedica znanstvene, političke i industrijske revolucije. Značajan dio ljudi živi i radi u gradovima (*urbano društvo*). Gradovi se urbaniziraju i povećavaju zbog ubrzanog rasta broja stanovnika. *Megapolisi* i *aglomeracije* postali su svojevrsni simbol današnjeg društva. Zbog nove tehnologije u poljoprivredi sela su zahvaćena *deruralizacijom*. Karakteristike modernog društva su obrazovanje, profesionalnost i točnost. Svaka individua ima pravo pokazati svoje umijeće i sposobnosti u polju koje ga zanima.

Informatičko društvo je termin koji se sve češće upotrebljava zbog dominacije informatičke i telekomunikacijske tehnologije. To je promijenilo organizaciju rada i poslovanja općenito, način ratovanja, mogućnost obrazovanja na daljinu i pristup informacijama diljem cijeloga svijeta.

⁹ Bece, Dora. 2018. *Obitelj kao odgojno-obrazovna zajednica kroz povijest*. Diplomski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek. <https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos:4221/preview>. Učitano 13. 5. 2020.

Globalizacija je proces povezivanja i prožimanja svijeta na gospodarskom, društvenom i političkom području. Za razliku od nekadašnjeg svijeta i malih odvojenih gospodarstava, suvremeni je svijet prerastao u jedinstveni gospodarski sustav. U tome su najveću važnost imali razvoj prometa i međunarodne trgovine. Promet se ubrzano počeo razvijati tijekom 20. stoljeća bivajući sve brži i jeftiniji. Rastu međunarodne trgovine pridonijeli su razvoj prometa, primjena novih tehnologija u trgovini, smanjenja i ukidanja carina koje su „smetale“ takvoj trgovini.

Slika 5. Povezanost ljudi globalizacijom

(„Što je to globalizacija?.“ *LikaClub*. <https://likaclub.eu/sto-je-to-globalizacija/>. Učitano 19. 5. 2020.)

Proizvodnja današnjice je robotska čime je ljudima olakšan posao. Stvaraju se ogromna poduzeća i trgovački centri koji su postali značajke društva te se razvija internacionalno tržište u kojem vodeću ulogu imaju SAD, Njemačka, Japan i dr. Kao posljedica internacionalnog tržišta, nastaju multinacionalne kompanije, tvrtke koje posluju, proizvode i prodaju robu i usluge u više država, a karakteriziraju ih veliki kapital, broj zaposlenih i količina znanja.

Žene su se za svoja prava počele boriti početkom Francuske revolucije, oko 1789. godine. Godine 1848. u Seneca Falls (SAD) održan je prvi skup o ženskim pravima na kojem je donijeta *Deklaracija o pravima i osjećajima (Declaration of Sentiments)*. Žene su na tom skupu tražile pravo raspolaganja svojom imovinom, starateljstvo nad djecom u slučaju razvoda, proširene mogućnosti razvoda braka, bolji pristup obrazovanju i mogućnost zaposlenja i pravo glasa.¹⁰ Unatoč izbornim pravima i rodnoj ravnopravnosti, žene još uvijek trpe različite oblike systemske opresije i eksploatacije, osobito socijalno-ekonomske. Muškarci i dandanas

¹⁰ Matotek, Višnja. 2010. „Prava žena kroz povijest.“ *Hrvatski povijesni portal*. <http://povijest.net/2018/?p=1456>. Učitano 7. 5. 2020.

posjeduju veći dio političke, ekonomske i religijske moći i autoriteta, a u većini zemalja razlike u položaju, moći i utjecaju muškaraca i žena su drastične, što je karakteristika patrijarhalnih društava.¹¹

Slika 6. Prvi skup o ženskim pravima 1848. godine

(„15 kulturnih feminističkih tekstova.“ *VoxFeminae*. <https://voxfeminae.net/feministyle/15-kulturnih-feministickih-tekstova/>. Učitano 19. 5. 2020.)

Obiteljski život u većini zemalja više nije patrijarhalan, već svi imaju jednaka prava unutar ili izvan bračne zajednice. U današnjem globaliziranom, ubrzanom i kapitalističkom svijetu, svaki pojedinac želi završiti fakultet, zaposliti se, živjeti u vlastitom domu te imati partnera i djecu, a sve to im je i omogućeno.

¹¹ „Povećanje prava žena.“ *Radnička fronta*. <https://www.radnickafronta.hr/p-i-p/povecanje-prava-zena>. Učitano 17 5. 2020.

3. ZAKLJUČAK

Feudalno je društvo obilježilo srednji vijek te se kao društveno uređenje nastavilo razvijati i u novom vijeku. Temelj ovakvog oblika društva bio je zemljišni posjed zvan *feud* pa se zato i ovo društveno uređenje naziva feudalnim društvom ili feudalizmom (lat. *feudum* - uređeni zemljišni posjed, leno). Tada se javljaju i novi društveni odnosi poput feudalac – kmet i međusobne veze kao što je senior – vazal.

Najveće promjene u današnjem dobu vidljive su u podjeli društva – feudalizam kao društveno uređenje više ne postoji. Gradovi se užurbano razvijaju za razliku od srednjovjekovnih koji su tek nastajali. Žene su bile zakidane u različitim područjima privatnog i javnog života, ali su kroz povijest izborile svoja prava za obrazovanje, zaposlenja i pravo glasa.

Unatoč izborenim pravima i rodnoj ravnopravnosti, žene još trpe različite oblike systemske opresije i eksploatacije, osobito socijalno-ekonomske. Muškarci i dandanas posjeduju veći dio političke, ekonomske te religijske moći i autoriteta, a u većini zemalja razlike u položaju, moći i utjecaju muškaraca i žena su drastične. No, u globalu, patrijarhalan (obiteljski) život je nestao.

Istraživanje me potaknulo na promišljanje o važnosti same prošlosti u pogledu podjele društva, a naročito o pravima žena oko kojih se još uvijek vode brojne rasprave te su, na neki način, tabu-tema u razgovoru. Nadam se da je rad doprinio zanimanju za istraživanje srednjega vijeka, posebno domene društva i obiteljskog života.

4. SAMOVREDNOVANJE

SAMOVREDNOVANJE RADA NA SLOŽENOM ZADATKU	vrlo često	često	rijetko	gotovo nikad
Spremno istražujem i prikupljam informacije iz različitih izvora.	+			
Poštujem vremenske rokove i odgovorno pristupam izvršavanju dogovorenih obaveza.	+			
Preuzimam inicijativu te aktivno i kreativno radim na pisanju rada.	+			
Problemi na koje sam naišao/naišla tijekom izrade ovoga rada su nepouzdana izvori kojih je bilo mnogo te nedostatak podataka o autorima tekstova.				
Ono što mi se osobito sviđa u mom radu jest opsežnost samoga rada koju mi ova tema pruža i omogućuje. Drago mi je što sam odgovorno pristupila radu i na vrijeme izvršavala sve zadatke.				
Ono što ću sljedeći put napraviti bolje je citiranje samih internetskih stranica i literature te pravopis i gramatiku.				
Sviđa mi se ovakva vrsta zadatka jer imamo mogućnost iskazivanja naših sposobnosti pisanja ovakvih radova ili unaprjeđivanje istih da bi nam u daljnjoj budućnosti bilo lakše. Sviđa mi se što smo na ovaj način potaknuti razvijati kreativnost i maštovitost.				

5. POPIS IZVORA

1. Bece, Dora. 2018. *Obitelj kao odgojno-obrazovna zajednica kroz povijest*. Diplomski rad. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek.
<https://repozitorij.ffos.hr/islandora/object/ffos:4221/preview>. Učitano 13. 5. 2020.
2. Blažina, Boris. „Kako dijelimo srednji vijek?“ *Povijest.hr*.
<https://povijest.hr/znanostitehnologija/kako-dijelimo-srednji-vijek/> . Učitano 6. 5. 2020.
3. *Srednjovjekovno društvo – seljak, plemić i građanin*. E-sfera. <https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadržaji/cdec9812-b40b-418b-b0f5-0da71d155127/>. Učitano 6. 5. 2020.
4. Matotek, Višnja. 2014. „Ljubav i brak u srednjem vijeku.“ *Hrvatski povijesni portal*.
<https://povijest.net/ljubav-i-brak-u-srednjem-vijeku/>. Učitano 9. 5. 2020.
5. Matotek, Višnja. 2010. „Prava žena kroz povijest.“ *Hrvatski povijesni portal*.
<http://povijest.net/2018/?p=1456>. Učitano 7. 5. 2020.
6. „Što je to globalizacija?“ *LikaClub*. <https://likaclub.eu/sto-je-to-globalizacija/>. Učitano 19. 5. 2020.
7. „Inkvizicija (prvi dio).“ *Portal za škole*. http://www.skole.hr/dobro-je-znati/osnovnoskolci?news_id=18778. Učitano 15. 5. 2020.
8. „Povećanje prava žena.“ *Radnička fronta*. <https://www.radnickafronta.hr/p-i-p/povecanje-prava-zena>. Učitano 17. 5. 2020.
9. „15 kulturnih feminističkih tekstova.“ *VoxFeminae*.
<https://voxfeminae.net/feministyle/15-kulturnih-feministickih-tekstova/>. Učitano 19. 5. 2020.
10. „Srednji vijek“. *Wikipedija*. https://hr.wikipedia.org/wiki/Srednji_vijek. Učitano 6. 5. 2020.

6. PRILOZI

6.1. Popis slika

1. Slika 1. Karta Europe oko 1000. godine
2. Slika 2. Podjela vlasti u srednjem vijeku
3. Slika 3. Paljenje žene na lomači
4. Slika 4. Prikaz kućanskim poslova
5. Slika 5. Povezanost ljudi globalizacijom
6. Slika 6. Prvi skup o ženskim pravima 1848. godine